

ІНСТРУКЦІЯ З РЕПЛІКАЦІЇ МОДЕЛІ BEEVITAL

Інноваційне бджільництво, апітуризм та екологічна освіта для
економічної стійкості громад

ІНСТРУКЦІЯ З РЕПЛІКАЦІЇ МОДЕЛІ BEEVITAL

Інноваційне бджільництво, апітуризм та екологічна освіта для економічної
стійкості громад

*Методичний посібник для органів місцевого самоврядування, громадських
організацій, пасічників, підприємців та інших зацікавлених сторін*

*Схвалено рішенням Вченої ради Приватної наукової установи
«Юкрейніен Саєнс Хаб», протокол № 5 від 29 травня 2026 року*

Автори:

ГО «Фундація жінок пасічниць»

Партнери моделі:

Балтська міська територіальна громада

ФОП Ольга Ткач (ТМ «Файний Мед»)

© Автори, 2026

© Громадська організація «Фундація жінок пасічниць», 2026

© Приватна наукова установа «Юкрейніен Саєнс Хаб», 2026

Балта – 2026

ЗМІСТ

ЯК КОРИСТУВАТИСЯ ЦІЄЮ ІНСТРУКЦІЄЮ.....	5
1. КОРОТКИЙ ОПИС МОДЕЛІ BEEVITAL.....	7
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ BEEVITAL	8
2.1. НАЯВНІСТЬ ПАРТНЕРСТВА МІЖ ГРОМАДОЮ, БІЗНЕСОМ ТА ГРОМАДСЬКИМ СЕКТОРОМ	8
2.2. НАЯВНІСТЬ ПРИДАТНОЇ ТЕРИТОРІЇ.....	8
2.3. НАЯВНІСТЬ БДЖІЛЬНИЦЬКОЇ СКЛАДОВОЇ.....	9
2.4. ОРІЄНТАЦІЯ НА ПОТРЕБИ ГРОМАДИ.....	9
2.5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОСТІ.....	9
2.6. ПЛАНУВАННЯ СТАЛОСТІ.....	10
3. МІНІМАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЛОКАЦІЇ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ.....	11
3.1. ВИМОГИ ДО ЛОКАЦІЇ.....	11
3.2. БАЗОВА ІНФРАСТРУКТУРА	11
3.3. ОЗЕЛЕНЕННЯ ТА ПІДТРИМКА БІОРІЗНОМАНІТТЯ.....	12
3.4. БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ ТА ІНКЛЮЗИВНІСТЬ	13
3.5. ІНЖЕНЕРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	13
3.6. ПОЕТАПНИЙ РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ.....	13
4. ПАРТНЕРСЬКА МОДЕЛЬ ТА РОЗПОДІЛ РОЛЕЙ	14
4.1. РОЛЬ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	14
4.2. РОЛЬ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	14
4.3. РОЛЬ БІЗНЕСУ	15
4.4. РОЛЬ ОСВІТНІХ ТА СОЦІАЛЬНИХ УСТАНОВ	15
4.5. РОЛЬ МІСЦЕВОЇ СПІЛЬНОТИ	16
4.6. РЕКОМЕНДОВАНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ	16
5. ПОКРОКОВИЙ АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ ПРОСТОРУ BEEVITAL.....	17
6. БАЗОВІ ПОСЛУГИ ТА АКТИВНОСТІ ПРОСТОРУ BEEVITAL.....	21
6.1. АПІТЕРАПЕВТИЧНІ ТА ОЗДОРОВЧІ ПОСЛУГИ.....	21
6.2. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА.....	21
6.3. МАЙСТЕРКИ ТА ТВОРЧІ АКТИВНОСТІ.....	22
6.4. РОБОТА З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ	22
6.5. ЗАХОДИ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ, ВПО ТА ІНШИХ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ.....	22
6.6. ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ПРОДУКЦІЇ БДЖІЛЬНИЦТВА ТА МІСЦЕВОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	23
6.7. ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ТА АПІТУРИЗМ	23
6.8. ЗАХОДИ ІЗ ПІДТРИМКИ БІОРІЗНОМАНІТТЯ.....	24
7. ФІНАНСОВА СТАЛІСТЬ МОДЕЛІ BEEVITAL	25
7.1. ПРИНЦИПИ ФІНАНСОВОЇ СТАЛОСТІ	25

7.2. ПОТЕНЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА НАДХОДЖЕНЬ	25
7.3. БЕЗОПЛАТНІ СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ	26
7.4. РОЛЬ ПАРТНЕРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОСТІ	27
7.5. ДОДАТКОВІ МОЖЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ РЕСУРСІВ	27
7.6. ОРІЄНТОВНА МОДЕЛЬ СТАЛОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	28
7.7. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	28
8. МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ.....	29
8.1. МЕТА МОНІТОРИНГУ	29
8.3. ІНСТРУМЕНТИ ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ.....	31
8.4. ПЕРІОДИЧНІСТЬ МОНІТОРИНГУ	31
8.5. ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ МОНІТОРИНГУ	32
8.6. РЕКОМЕНДОВАНІ КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ (КРІ)	32
9. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕПЛІКАЦІЇ МОДЕЛІ ВEEVITAL ТА УРОКИ, ОТРИМАНІ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ	33
9.1. ОСНОВНІ ФАКТОРИ УСПІХУ	33
9.2. ТИПОВІ ВИКЛИКИ ПІД ЧАС ВПРОВАДЖЕННЯ.....	34
9.3. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ГРОМАД.....	34
9.4. АДАПТАЦІЯ МОДЕЛІ ДО РІЗНИХ ТИПІВ ГРОМАД	35
9.5. ПЕРСПЕКТИВИ МАСШТАБУВАННЯ	35
9.6. ВИСНОВОК	35
ДОДАТОК 1 ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ПРОСТОРУ ВEEVITAL	36
ДОДАТОК 2 ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАР ЗАХОДІВ ВEEVITAL НА РІК.....	38
ДОДАТОК 3 ПРИКЛАД АНКЕТИ ДЛЯ ВІДВІДУВАЧІВ ВEEVITAL	40
ДОДАТОК 4 БАЗОВІ ІНДИКАТОРИ МОНІТОРИНГУ.....	41
ДОДАТОК 5 КОРОТКИЙ ОПИС КЕЙСУ ВEEVITAL (БАЛТА, ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ)	42

ЯК КОРИСТУВАТИСЯ ЦІЄЮ ІНСТРУКЦІЄЮ

Ця інструкція розроблена на основі практичного досвіду створення та функціонування простору BeeVital у Балтській міській територіальній громаді Одеської області. Її метою є надання громадам України покрокових рекомендацій щодо впровадження моделей, які поєднують бджільництво, підтримку біорізноманіття, екологічну освіту, зелений туризм та соціальну інтеграцію населення.

Інструкція призначена для органів місцевого самоврядування, громадських організацій, пасічників, підприємців, закладів освіти, соціальних установ та інших організацій, зацікавлених у створенні багатофункціональних просторів місцевого розвитку.

Документ не є жорстким алгоритмом дій. Кожна громада має власні природні, соціальні, економічні та культурні особливості, тому запропоновані підходи можуть адаптуватися відповідно до місцевих потреб та ресурсів.

Для зручності використання рекомендується:

- ознайомитися з розділом 1 для розуміння концепції та основних принципів моделі BeeVital;
- опрацювати розділи 2–4 під час планування партнерства, вибору локації та формування команди;
- використовувати розділ 5 як практичний алгоритм створення простору;
- застосовувати розділи 6–7 для планування діяльності та забезпечення фінансової сталості;
- використовувати розділ 8 для організації системи моніторингу та оцінки результатів;
- звертатися до розділу 9 під час масштабування або адаптації моделі в інших громадах;
- використовувати додатки як практичні шаблони та приклади для підготовки власних програм і заходів.

Модель BeeVital базується на принципах партнерства, інклюзивності, екологічної відповідальності, підтримки місцевого підприємництва та залучення громади до спільного розвитку. Саме тому успішність її впровадження залежить не лише від наявності ресурсів, а й від готовності місцевих партнерів працювати спільно задля досягнення довгострокових соціальних, екологічних та економічних результатів.

Автори інструкції сподіваються, що досвід BeeVital стане корисним для громад України та сприятиме розвитку нових просторів, дружніх до людей, запилювачів та природи.

1. КОРОТКИЙ ОПИС МОДЕЛІ BEEVITAL

BeeVital – це міжсекторальна модель розвитку громади, що поєднує інноваційне бджільництво, апітерапію, екологічну освіту, зелений туризм та соціальну інтеграцію вразливих груп населення. Модель розроблена та апробована ГО «Фундація жінок пасічниць» у партнерстві з Балтською міською територіальною громадою та ФОП Ольгою Ткач (ТМ «Файний Мед») у місті Балта Одеської області.

Основою моделі є створення відкритого інклюзивного простору, де природні ресурси, бджільництво та місцеві підприємницькі ініціативи використовуються для покращення якості життя населення, підтримки ментального здоров'я, розвитку екологічної свідомості та стимулювання місцевої економіки.

Практична реалізація моделі передбачає облаштування спеціалізованого простору з апіхатинками для оздоровлення, навчально-просвітницькою інфраструктурою, зонами відпочинку та проведення заходів. Простір функціонує як майданчик для екопросвітницьких програм, майстерок, оздоровчих активностей, популяризації бджільництва, підтримки біорізноманіття та розвитку локального підприємництва.

Особливістю BeeVital є поєднання соціальної, екологічної та економічної складових. Модель одночасно сприяє:

- покращенню добробуту та соціальної згуртованості громади;
- підтримці ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, людей з інвалідністю, жінок та молоді;
- розвитку малого підприємництва на основі продукції бджільництва та місцевих крафтових виробництв;
- поширенню знань про роль запилювачів і необхідність збереження біорізноманіття;
- розвитку зеленого та освітнього туризму.

Модель BeeVital може бути адаптована для міських і сільських громад України, які прагнуть поєднати відновлення природних територій, підтримку населення, розвиток підприємництва та формування нових можливостей для економічної стійкості громади.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ BEEVITAL

Модель BeeVital може бути впроваджена у міських та сільських громадах України незалежно від чисельності населення за умови наявності базових організаційних, природних та партнерських ресурсів. Практичний досвід реалізації проекту засвідчив, що найбільш важливим фактором успіху є готовність різних секторів працювати задля спільної мети – покращення якості життя мешканців громади через розвиток бджільництва, екопросвіти, оздоровчих практик та зеленого туризму.

Для впровадження моделі рекомендується забезпечити такі передумови:

2.1. Наявність партнерства між громадою, бізнесом та громадським сектором

BeeVital базується на принципах міжсекторального партнерства.

Орган місцевого самоврядування забезпечує підтримку проекту, сприяє використанню або розвитку комунальної інфраструктури, залучає заклади освіти, культури та соціального захисту до реалізації заходів.

Місцевий бізнес забезпечує практичну складову функціонування простору, розвиток послуг, залучення власних ресурсів та підтримку економічної життєздатності моделі після завершення грантового фінансування.

Громадська організація здійснює координацію діяльності, залучення цільових груп, проведення навчальних та просвітницьких заходів, комунікацію з донорами, партнерами та громадськістю.

2.2. Наявність придатної території

Для створення простору BeeVital необхідна територія площею від 0,1 га, придатна для розміщення апітерапевтичних об'єктів, проведення заходів на відкритому повітрі та створення рекреаційних зон.

Перевагою є розташування на території парку, рекреаційної зони, еколого-освітнього центру, пасіки або іншого природного простору з достатнім рівнем озеленення.

Територія повинна відповідати вимогам безпеки, мати зручний доступ для відвідувачів та можливість подальшого розвитку інфраструктури.

2.3. Наявність бджільницької складової

Обов'язковим елементом моделі є наявність пасіки або партнерства з пасічником, який може забезпечити утримання бджолиних сімей, проведення демонстраційних заходів та консультацій для відвідувачів.

Бджільництво є не лише джерелом продукції, а й основою для екологічної освіти, розвитку апітуризму та формування позитивного ставлення до запилювачів і збереження біорізноманіття.

2.4. Орієнтація на потреби громади

Перед запуском моделі доцільно провести консультації з мешканцями громади, представниками ветеранських організацій, внутрішньо переміщеними особами, закладами освіти, установами соціального захисту та іншими зацікавленими сторонами.

Перелік послуг та активностей повинен враховувати місцеві потреби, культурні особливості та наявні ресурси громади.

2.5. Забезпечення інклюзивності

На етапі планування необхідно передбачити безбар'єрний доступ до основних об'єктів простору, можливість участі людей різного віку та рівня мобільності, а також адаптацію заходів для представників вразливих груп населення.

Інклюзивність повинна розглядатися не як окремий компонент, а як наскрізний принцип функціонування простору BeeVital.

2.6. Планування сталості

Ще до початку реалізації громада та партнери мають визначити джерела підтримки діяльності після завершення грантового фінансування.

Такими джерелами можуть бути надання оздоровчих, туристичних та освітніх послуг, реалізація продукції бджільництва, проведення майстерок, залучення спонсорської підтримки, участь у грантових програмах та розвиток соціального підприємництва.

3. МІНІМАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЛОКАЦІЇ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ

Для успішного впровадження моделі BeeVital громаді не обов'язково створювати великий туристичний комплекс. Практика показала, що ефективний простір може бути створений на основі наявних природних ресурсів громади за умови належного планування та поетапного розвитку інфраструктури.

3.1. Вимоги до локації

Рекомендується обирати територію, яка:

- має площу не менше 0,1 га;
- розташована в екологічно безпечному місці, віддаленому від джерел інтенсивного забруднення;
- має зручний доступ для відвідувачів;
- придатна для встановлення апітерапевтичних споруд;
- забезпечує можливість проведення освітніх, культурних та рекреаційних заходів;
- має потенціал для озеленення та створення оселищ для запилювачів.

Перевагою є розташування поблизу існуючого парку, рекреаційної зони, ботанічної ділянки, навчального закладу або діючої пасіки.

3.2. Базова інфраструктура

До мінімального набору інфраструктурних об'єктів належать:

Апітерапевтична зона

Рекомендується встановлення щонайменше однієї апіхатинки або іншої споруди для проведення апітерапевтичних процедур і ознайомлення відвідувачів із практиками оздоровлення на основі продуктів бджільництва.

Конструкція повинна забезпечувати:

- безпечне розміщення бджолиних сімей;
- вентиляцію;
- захист від несприятливих погодних умов;
- комфортне перебування відвідувачів.

Багатофункціональний навчальний простір

Для проведення майстерок, зустрічей, консультацій та групових занять бажано облаштувати окреме приміщення або модульний будинок.

Такий простір може використовуватися для:

- екологічної освіти;
- занять із дітьми та молоддю;
- проведення майстерок;
- дегустацій продукції бджільництва;
- зустрічей із ветеранами, ВПО та іншими цільовими групами.

Зона відпочинку

Рекомендується облаштувати:

- місця для сидіння;
- альтанки або навіси;
- зони затінку;
- місця для спостереження за природою;
- фотолокації.

Зона відпочинку повинна сприяти спокійному перебуванню відвідувачів та проведенню групових активностей.

3.3. Озеленення та підтримка біорізноманіття

Важливою складовою BeeVital є створення кормової бази для запилювачів та підвищення біорізноманіття.

Рекомендується передбачити:

- висаджування місцевих медоносних дерев і кущів;
- створення квіткових ділянок безперервного цвітіння;
- використання багаторічних медоносних рослин;
- встановлення інформаційних табличок про рослини та запилювачів;
- мінімізацію використання пестицидів на території.

Перевагу слід надавати видам рослин, характерним для відповідного природно-кліматичного регіону.

3.4. Безбар'єрність та інклюзивність

Інфраструктура повинна бути максимально доступною для людей різного віку та фізичних можливостей.

Рекомендується передбачити:

- пандуси та безпечні підходи до об'єктів;
- достатню ширину проходів;
- місця для відпочинку людей похилого віку;
- інформаційні матеріали зрозумілою мовою;
- можливість супроводу людей з інвалідністю.

3.5. Інженерне забезпечення

Для стабільного функціонування простору бажано забезпечити:

- електропостачання;
- доступ до мережі Інтернет;
- зовнішнє освітлення;
- систему відеоспостереження;
- доступ до питної води;
- місця для збору та сортування відходів.

Перелік інженерних рішень може адаптуватися відповідно до ресурсів громади та масштабу майбутнього простору.

3.6. Поетапний розвиток інфраструктури

У разі обмежених ресурсів громада може впроваджувати модель поступово.

Перший етап може включати облаштування території, встановлення пасіки та створення зони відпочинку.

Другий етап передбачає створення навчального простору та запуск освітніх програм.

Третій етап може включати розвиток апітерapeutичних послуг, зеленого туризму, соціального підприємництва та розширення партнерської мережі.

4. ПАРТНЕРСЬКА МОДЕЛЬ ТА РОЗПОДІЛ РОЛЕЙ

Однією з ключових особливостей моделі BeeVital є міжсекторальне партнерство, яке поєднує ресурси, досвід та компетенції органів місцевого самоврядування, громадських організацій, бізнесу, освітніх установ та місцевої спільноти.

Практика реалізації проєкту показала, що саме така модель співпраці дозволяє забезпечити довгострокову сталість простору, залучення різних груп населення та ефективного використання місцевих ресурсів.

4.1. Роль органу місцевого самоврядування

Орган місцевого самоврядування є стратегічним партнером, який сприяє інтеграції проєкту у систему розвитку громади.

Основні функції громади можуть включати:

- надання або сприяння використанню земельної ділянки чи рекреаційного простору;
- підтримку благоустрою території;
- сприяння підключенню необхідної інфраструктури;
- залучення закладів освіти, культури, соціального захисту та охорони здоров'я;
- інформаційну підтримку заходів;
- включення діяльності простору до програм розвитку громади, туризму, охорони довкілля та соціальної підтримки населення.

Участь громади підвищує довіру населення до проєкту та сприяє його довгостроковому функціонуванню.

4.2. Роль громадської організації

Громадська організація виступає координатором процесу створення та розвитку простору BeeVital.

До її основних функцій належать:

- розроблення концепції та плану розвитку;
- залучення грантових і донорських ресурсів;
- координація діяльності партнерів;
- організація навчальних та просвітницьких заходів;
- робота з цільовими групами населення;
- проведення інформаційних кампаній;
- моніторинг результатів та оцінка впливу проекту;
- підготовка матеріалів для поширення досвіду та реплікації моделі.

Громадська організація також забезпечує дотримання соціальної місії проекту та підтримує його інклюзивний характер.

4.3. Роль бізнесу

Місцевий бізнес забезпечує практичну та підприємницьку складову моделі.

До його функцій можуть належати:

- надання експертних знань і практичного досвіду;
- участь у створенні та утриманні інфраструктури;
- надання послуг для відвідувачів;
- виробництво та реалізація продукції;
- проведення майстерок і демонстраційних заходів;
- створення нових робочих місць;
- співфінансування окремих компонентів діяльності.

У випадку BeeVital особливу роль відіграють суб'єкти господарювання у сфері бджільництва, зеленого туризму, крафтового виробництва та переробки продукції.

4.4. Роль освітніх та соціальних установ

До реалізації моделі доцільно залучати:

- заклади дошкільної освіти;
- заклади загальної середньої освіти;
- заклади професійної та фахової передвищої освіти;
- бібліотеки;

- заклади культури;
- соціальні служби;
- ветеранські простори та центри життєстійкості.

Такі партнери допомагають забезпечити регулярне залучення відвідувачів, розвиток екологічної освіти та проведення тематичних заходів.

4.5. Роль місцевої спільноти

Мешканці громади є не лише бенефіціарами, а й активними учасниками розвитку простору.

Їхня участь може включати:

- волонтерську допомогу;
- участь у висадженні рослин та догляді за територією;
- проведення майстерок;
- участь у громадських заходах;
- популяризацію діяльності BeeVital;
- формування нових громадських ініціатив на базі простору.

Активна участь мешканців сприяє формуванню відчуття спільної відповідальності за розвиток території та підвищує сталість результатів.

4.6. Рекомендована модель управління

Для координації діяльності простору доцільно створити робочу групу або координаційну раду, до складу якої входять представники всіх ключових партнерів.

Рекомендується проводити щонайменше два координаційні засідання на рік для:

- оцінки результатів діяльності;
- планування заходів;
- аналізу фінансової сталості;
- розвитку партнерств;
- підготовки нових проєктних ініціатив.

Такий підхід забезпечує прозорість управління, спільне прийняття рішень та довгостроковий розвиток простору BeeVital.

5. ПОКРОКОВИЙ АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ ПРОСТОРУ ВEEVITAL

Модель VeeVital може бути впроваджена протягом 6–12 місяців залежно від наявних ресурсів громади, стану інфраструктури та рівня готовності партнерів. Нижче наведено рекомендовану послідовність дій, сформовану на основі практичного досвіду реалізації проєкту.

Крок 1. Формування партнерства

Ініціативна група визначає потенційних партнерів та проводить консультації щодо спільного бачення майбутнього простору.

Рекомендується залучити:

- орган місцевого самоврядування;
- громадську організацію;
- пасічників або суб'єктів господарювання у сфері бджільництва;
- освітні та культурні установи;
- представників ветеранської спільноти, ВПО та інших цільових груп.

Результатом етапу має стати узгодження ролей та відповідальності сторін.

Крок 2. Оцінка ресурсів громади

Проводиться аналіз наявних ресурсів та можливостей для створення простору.

Оцінюються:

- потенційні локації;
- наявність пасік або пасічників;
- кадрові ресурси;
- туристичний потенціал;
- можливості залучення фінансування;
- потреби мешканців громади.

На цьому етапі доцільно провести консультації з громадськістю.

Крок 3. Вибір та підготовка локації

Обирається територія, придатна для розміщення об'єктів BeeVital.

Виконуються роботи з:

- благоустрою території;
- очищення та впорядкування ділянки;
- планування функціональних зон;
- визначення місць розташування інфраструктурних об'єктів.

За можливості до робіт залучаються волонтери та мешканці громади.

Крок 4. Планування інфраструктури

Розробляється схема простору з урахуванням потреб різних категорій відвідувачів.

Плануються:

- апітерапевтична зона;
- навчально-просвітницький простір;
- зони відпочинку;
- демонстраційні ділянки медоносних рослин;
- маршрути пересування відвідувачів;
- елементи безбар'єрності.

Крок 5. Створення матеріально-технічної бази

Здійснюється закупівля обладнання та облаштування простору.

Залежно від масштабу проєкту це може включати:

- апіхатинки;
- модульні або стаціонарні приміщення;
- меблі;
- обладнання для майстерок;
- інформаційні стенди;
- системи освітлення та відеоспостереження;
- обладнання для забезпечення доступності.

Крок 6. Формування освітньої та оздоровчої програми

Розробляється перелік послуг та активностей.

Рекомендується включити:

- екопросвітницькі заходи;
- майстерки з використанням продуктів бджільництва;
- заходи з підтримки ментального здоров'я;
- активності для дітей та молоді;
- програми для ветеранів, ВПО та людей з інвалідністю;
- заходи із популяризації біорізноманіття та ролі запилювачів.

Крок 7. Інформаційна кампанія та відкриття простору

Перед відкриттям проводиться інформаційна кампанія для мешканців громади.

Для цього можуть використовуватися:

- соціальні мережі;
- місцеві засоби масової інформації;
- сайти партнерських організацій;
- заклади освіти;
- публічні заходи.

Відкриття простору доцільно поєднати з демонстраційними активностями та ознайомчими екскурсіями.

Крок 8. Запуск регулярної діяльності

Після відкриття формується календар подій та забезпечується регулярна робота простору.

Рекомендується проводити заходи не рідше одного разу на місяць, підтримуючи постійну взаємодію з мешканцями громади та партнерами.

Крок 9. Моніторинг результатів

Партнери здійснюють регулярний моніторинг діяльності простору.

Оцінюються:

- кількість відвідувачів;
- охоплення цільових груп;
- економічні результати;
- стан інфраструктури;
- рівень задоволеності учасників;
- екологічний вплив та внесок у підтримку біорізноманіття.

Отримані дані використовуються для вдосконалення діяльності та планування подальшого розвитку.

Крок 10. Забезпечення сталості та масштабування

Після запуску основних активностей партнери розробляють довгостроковий план функціонування простору.

Важливо визначити:

- джерела фінансування;
- перелік платних та безоплатних послуг;
- можливості залучення нових партнерів;
- перспективи розвитку зеленого туризму;
- можливості створення нових робочих місць;
- шляхи поширення досвіду в інших громадах.

Саме на цьому етапі модель BeeVital переходить від проєкту до постійно діючого елементу соціальної, освітньої та туристичної інфраструктури громади.

6. БАЗОВІ ПОСЛУГИ ТА АКТИВНОСТІ ПРОСТОРУ BEEVITAL

Модель BeeVital передбачає поєднання оздоровчих, освітніх, екологічних, туристичних та соціальних активностей. Конкретний перелік послуг може адаптуватися відповідно до потреб громади, наявних ресурсів та цільових груп, однак рекомендується забезпечити присутність усіх основних компонентів моделі.

6.1. Апітерапевтичні та оздоровчі послуги

Апітерапевтичний напрям є одним із ключових елементів простору BeeVital.

До можливих активностей належать:

- відпочинок в апіхатинках;
- ознайомлення з принципами апітерапії;
- дегустації продуктів бджільництва;
- оздоровчі програми з використанням продуктів бджільництва;
- консультації щодо здорового способу життя;
- заходи, спрямовані на підтримку ментального здоров'я та емоційного благополуччя.

Усі оздоровчі активності повинні проводитися з дотриманням чинного законодавства та без надання медичних послуг, якщо відповідні послуги не забезпечуються сертифікованими медичними фахівцями.

6.2. Екологічна освіта

BeeVital є платформою для поширення знань про бджіл, запилювачів та роль біорізноманіття у забезпеченні сталого розвитку громад.

Рекомендовані заходи:

- екскурсії для дітей та дорослих;
- тематичні лекції та презентації;
- інтерактивні заняття про бджільництво;
- навчання щодо створення дружнього до запилювачів середовища;
- освітні заходи з відновлення екосистем та адаптації до змін клімату.

Особлива увага приділяється практичному навчанню та взаємодії з природою.

6.3. Майстерки та творчі активності

Творчі заходи допомагають залучати різні вікові групи та сприяють соціальній взаємодії.

Рекомендується проводити:

- майстерки з виготовлення свічок із бджолиного воску;
- розпис медового печива;
- виготовлення натуральних сувенірів;
- арт-терапевтичні заняття;
- майстерки із залученням місцевих крафтових виробників;
- сезонні святкові заходи.

Тематика майстерок може змінюватися залежно від місцевих традицій та інтересів громади.

6.4. Робота з дітьми та молоддю

Важливим напрямом діяльності є формування екологічної культури молодого покоління.

Для цього можуть проводитися:

- воркшопи про життя бджіл та запилювачів;
- інтерактивні екологічні ігри;
- природничі заняття просто неба;
- шкільні екскурсії;
- літні освітні програми;
- заходи з підтримки молодіжних екологічних ініціатив.

6.5. Заходи для ветеранів, ВПО та інших вразливих груп населення

ВeeVital сприяє соціальній інтеграції та відновленню людей, які постраждали внаслідок війни.

До таких заходів можуть належати:

- дні відкритих дверей;
- оздоровчі та рекреаційні програми;

- групові зустрічі та чаювання;
- творчі майстерки;
- сімейні заходи;
- екскурсії та програми відпочинку на природі.

Участь у заходах сприяє розширенню соціальних контактів та покращенню емоційного стану учасників.

6.6. Популяризація продукції бджільництва та місцевого підприємництва

BeeVital створює можливості для розвитку місцевих виробників та популяризації продукції бджільництва.

Можливі формати діяльності:

- дегустації меду та іншої продукції;
- ярмарки та виставки;
- презентації локальних виробників;
- демонстрація технологій виробництва;
- навчальні заходи з розвитку малого підприємництва.

Така діяльність сприяє економічній стійкості громади та розвитку локальних брендів.

6.7. Зелений туризм та апітуризм

BeeVital може виступати туристичною локацією громади та складовою місцевих туристичних маршрутів.

До туристичних продуктів можуть входити:

- екскурсії простором BeeVital;
- знайомство з традиціями бджільництва;
- дегустаційні програми;
- тематичні фестивалі та події;
- екологічні маршрути;
- туристичні пакети у співпраці з іншими об'єктами громади.

Розвиток зеленого туризму дозволяє залучати додаткові ресурси для підтримки діяльності простору.

6.8. Заходи із підтримки біорізноманіття

Одним із довгострокових завдань BeeVital є формування сприятливого середовища для запилювачів та інших компонентів місцевих екосистем.

Для цього рекомендується:

- висаджувати медоносні рослини;
- проводити акції з озеленення;
- створювати демонстраційні квіткові ділянки;
- поширювати інформацію про роль запилювачів;
- залучати мешканців до природоохоронних ініціатив;
- підтримувати екологічно дружні практики управління територією

Завдяки поєднанню зазначених послуг та активностей простір BeeVital стає багатофункціональним центром оздоровлення, екологічної освіти, соціальної взаємодії та місцевого розвитку.

7. ФІНАНСОВА СТАЛІСТЬ МОДЕЛІ BEEVITAL

Однією з переваг моделі BeeVital є можливість поєднання соціальної місії з діяльністю, що генерує дохід та забезпечує довгострокове функціонування простору після завершення грантового фінансування.

Під час планування діяльності рекомендується розглядати BeeVital не лише як соціальний або освітній проєкт, а як багатофункціональний громадський простір, який поєднує безоплатні суспільно корисні послуги з діяльністю, що створює економічну цінність для громади та партнерів.

7.1. Принципи фінансової сталості

Функціонування простору рекомендується будувати на таких принципах:

- диверсифікація джерел доходів;
- поєднання комерційних і соціальних послуг;
- партнерське співфінансування;
- максимальне використання місцевих ресурсів;
- поступове збільшення власних надходжень;
- залучення додаткових грантових та інвестиційних ресурсів для розвитку.

Жодне окреме джерело фінансування не повинно бути єдиною основою діяльності простору.

7.2. Потенційні джерела надходжень

Залежно від особливостей громади доходи можуть формуватися за рахунок:

Послуг апітуризму

- екскурсій на пасіку;
- відвідування апіхатинок;
- дегустаційних програм;
- туристичних пакетів;
- сезонних фестивалів та тематичних заходів.

Освітніх послуг

- навчальних програм для дорослих;
- спеціалізованих тренінгів;
- професійних консультацій;
- тематичних курсів із бджільництва;
- корпоративних та групових заходів.

Майстерок та творчих програм

- виготовлення свічок із бджолиного воску;
- створення сувенірної продукції;
- кулінарні майстерки;
- творчі заняття для організованих груп.

Реалізації продукції

- меду;
- бджолиного обніжжя;
- воскових виробів;
- сувенірної продукції;
- подарункових наборів;
- продукції місцевих партнерів і крафтових виробників.

Проведення подій

- корпоративних заходів;
- сімейних свят;
- освітніх зустрічей;
- екологічних акцій;
- тематичних фестивалів.

7.3. Безоплатні соціальні послуги

Важливою особливістю BeeVital є поєднання комерційної діяльності з виконанням соціальної місії.

Рекомендується зберігати безоплатний або пільговий доступ до окремих послуг для:

- ветеранів;
- членів сімей військовослужбовців;
- внутрішньо переміщених осіб;
- людей з інвалідністю;
- дітей із вразливих категорій;
- осіб похилого віку.

Механізми підтримки можуть визначатися залежно від фінансових можливостей громади та партнерів.

7.4. Роль партнерів у забезпеченні сталості

Стале функціонування BeeVital забезпечується спільною участю партнерів.

Орган місцевого самоврядування може забезпечувати підтримку інфраструктури, благоустрою території та інтеграцію простору до програм розвитку громади.

Бізнес-партнери можуть надавати послуги, продукцію, обладнання та брати участь у формуванні туристичних продуктів.

Громадські організації можуть залучати додаткові грантові ресурси, координувати волонтерські програми та реалізовувати освітні проекти.

7.5. Додаткові можливості залучення ресурсів

Для розвитку простору рекомендується використовувати:

- грантові програми міжнародних організацій;
- програми підтримки малого підприємництва;
- благодійні внески;
- корпоративну соціальну відповідальність бізнесу;
- партнерські проекти із закладами освіти;
- туристичні та екологічні програми регіонального розвитку.

7.6. Орієнтовна модель сталого функціонування

Практика свідчить, що найбільш ефективною є модель, за якої доходи від туристичних, освітніх та крафтових активностей частково покривають поточні витрати на утримання простору, а соціальні та інноваційні компоненти додатково підтримуються через партнерства та грантові програми.

Такий підхід дозволяє одночасно забезпечувати суспільну користь, підтримувати вразливі категорії населення та створювати економічні можливості для розвитку громади.

7.7. Перспективи розвитку

У разі успішного функціонування простір BeeVital може розширювати перелік послуг, збільшувати кількість партнерів, створювати нові робочі місця та інтегруватися до регіональних і національних туристичних маршрутів.

Це сприятиме зміцненню економічної стійкості громади, розвитку жіночого підприємництва, популяризації бджільництва та збереженню біорізноманіття.

8. МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ

Моніторинг та оцінка результатів діяльності BeeVital є важливими інструментами для забезпечення якості послуг, оцінки впливу на громаду, прийняття управлінських рішень та планування подальшого розвитку простору.

Система моніторингу повинна бути простою у використанні, зрозумілою для партнерів та орієнтованою на реальні зміни, які відбуваються в громаді.

8.1. Мета моніторингу

Моніторинг діяльності BeeVital дозволяє:

- оцінювати рівень досягнення поставлених цілей;
- відстежувати ефективність використання ресурсів;
- визначати потреби цільових груп;
- покращувати якість послуг та заходів;
- демонструвати результати партнерам, донорам та громаді;
- планувати подальший розвиток простору.

8.2. Основні напрямки оцінювання

Рекомендується здійснювати оцінку за п'ятьма напрямками.

Соціальний вплив

Оцінюється вплив діяльності BeeVital на мешканців громади.

Показники можуть включати:

- загальну кількість відвідувачів;
- кількість учасників заходів;
- кількість ветеранів, ВПО, людей з інвалідністю та інших представників вразливих груп;
- рівень задоволеності учасників;
- кількість нових партнерств та громадських ініціатив.

Освітній вплив

Оцінюються результати екологічної освіти та просвітницької діяльності.

Показники можуть включати:

- кількість проведених освітніх заходів;
- кількість учасників навчальних програм;
- рівень обізнаності щодо ролі бджіл та запилювачів;
- залучення закладів освіти до діяльності простору.

Екологічний вплив

Оцінюються зміни, пов'язані із підтримкою біорізноманіття та екологічною просвітою.

Показники можуть включати:

- площу озеленених територій;
- кількість висаджених медоносних рослин;
- кількість проведених природоохоронних заходів;
- кількість учасників екологічних акцій;
- створення або відновлення оселищ для запилювачів.

Економічний вплив

Оцінюється внесок простору у розвиток місцевої економіки.

Показники можуть включати:

- кількість реалізованих послуг;
- кількість відвідувачів туристичних заходів;
- кількість залучених місцевих виробників;
- обсяг реалізованої продукції;
- створені або підтримані робочі місця.

Організаційна сталість

Оцінюється здатність простору продовжувати діяльність у довгостроковій перспективі.

Показники можуть включати:

- кількість активних партнерів;
- обсяг залучених ресурсів;
- кількість реалізованих спільних проєктів;
- наявність плану розвитку;
- диверсифікацію джерел фінансування.

8.3. Інструменти збору інформації

Для моніторингу рекомендується використовувати:

- журнали реєстрації відвідувачів;
- списки учасників заходів;
- анкети та опитувальники;
- онлайн-форми зворотного зв'язку;
- фотозвіти;
- відеоматеріали;
- відгуки учасників;
- звіти партнерів;
- статистику відвідувань вебресурсів та соціальних мереж.

За можливості доцільно поєднувати кількісні та якісні методи оцінювання.

8.4. Періодичність моніторингу

Рекомендується здійснювати:

- поточний моніторинг після кожного заходу;
- щоквартальний аналіз результатів діяльності;
- щорічну оцінку впливу простору на громаду.

Щорічний аналіз може проводитися координаційною радою або робочою групою BeeVital за участю всіх партнерів.

8.5. Використання результатів моніторингу

Отримані результати доцільно використовувати для:

- вдосконалення програм та послуг;
- планування нових активностей;
- залучення фінансування;
- підготовки звітів для партнерів і донорів;
- поширення успішних практик;
- підготовки рекомендацій для інших громад.

Моніторинг не повинен розглядатися виключно як звітна процедура. Його головне завдання – забезпечити постійний розвиток простору BeeVital та підвищення його користі для громади.

8.6. Рекомендовані ключові показники ефективності (КРІ)

Для оцінки успішності моделі BeeVital рекомендується щорічно відстежувати:

- кількість відвідувачів простору;
- кількість проведених заходів;
- кількість учасників із вразливих категорій населення;
- кількість освітніх програм;
- кількість партнерських організацій;
- кількість заходів із підтримки біорізноманіття;
- кількість туристичних відвідувань;
- обсяг власних надходжень;
- рівень задоволеності відвідувачів;
- кількість громадських або бізнесових ініціатив, що виникли завдяки діяльності BeeVital.

Регулярне відстеження зазначених показників дозволяє об'єктивно оцінювати ефективність моделі та забезпечувати її подальший розвиток.

9. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕПЛІКАЦІЇ МОДЕЛІ BEEVITAL ТА УРОКИ, ОТРИМАНІ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ

Практичний досвід створення та функціонування простору BeeVital у Балтській міській територіальній громаді підтвердив, що модель може бути успішно адаптована в інших громадах України незалежно від їхнього розміру та наявних ресурсів. Водночас ефективність впровадження значною мірою залежить від якості підготовки, партнерської взаємодії та врахування місцевих особливостей.

9.1. Основні чинники успіху

Під час планування та реалізації моделі рекомендується особливу увагу приділити таким аспектам:

Міжсекторальне партнерство

Найкращих результатів можна досягти за умови активної співпраці органів місцевого самоврядування, громадських організацій, бізнесу та місцевих жителів.

Жоден із партнерів не повинен залишатися лише формальним учасником. Важливо, щоб кожна сторона брала на себе конкретні функції та відповідальність.

Орієнтація на потреби громади

Перед запуском проєкту доцільно провести консультації з потенційними користувачами простору та врахувати особливості громади, її демографічну структуру, туристичний потенціал та наявні ресурси.

Модель повинна адаптуватися до місцевих умов, а не копіюватися без змін.

Поєднання соціальної та економічної складових

Практика показала, що найбільш стійкими є рішення, які одночасно створюють суспільну користь та формують джерела власних надходжень.

Поєднання освітніх, туристичних, оздоровчих та підприємницьких компонентів дозволяє забезпечити довгострокове функціонування простору.

Інклюзивний підхід

BeeVital демонструє найвищу ефективність тоді, коли простір є відкритим для всіх мешканців громади незалежно від віку, статі, фізичних можливостей чи соціального статусу.

Особливу увагу рекомендується приділяти залученню ветеранів, ВПО, людей з інвалідністю, дітей та людей поважного віку.

9.2. Типові виклики під час впровадження

Громади, які планують створення BeeVital, можуть зіткнутися з такими викликами.

- обмежені фінансові ресурси;
- недостатній досвід партнерської взаємодії;
- складність пошуку відповідної локації;
- нестача фахівців у сфері бджільництва;
- недостатня поінформованість населення про можливості апітуризму та екологічної освіти;
- потреба в адаптації інфраструктури до принципів безбар'єрності.

Більшість зазначених викликів можуть бути подолані завдяки поетапному розвитку простору та залученню додаткових партнерів.

9.3. Практичні рекомендації для громад

Під час реплікації моделі рекомендується:

- розпочинати з невеликого масштабу та поступово розширювати діяльність;
- максимально використовувати наявні природні та інфраструктурні ресурси;
- залучати місцевих пасічників до планування діяльності;
- інтегрувати простір у програми розвитку туризму, освіти та охорони довкілля;
- активно працювати з місцевими закладами освіти;
- документувати всі етапи реалізації для подальшого поширення досвіду;
- забезпечувати регулярну комунікацію з мешканцями громади.

9.4. Адаптація моделі до різних типів громад

Модель BeeVital може бути адаптована до різних умов.

У сільських громадах акцент може бути зроблений на бджільництві, розвитку зеленого туризму та підтримці місцевого підприємництва.

У міських громадах доцільно посилювати освітню, рекреаційну та соціальну складові, використовуючи парки, сквери та інші громадські простори.

У громадах, які постраждали від війни, модель може стати додатковим інструментом соціальної згуртованості, психоемоційного відновлення населення та підтримки ветеранів і ВПО.

9.5. Перспективи масштабування

Модель BeeVital має потенціал для створення мережі локальних просторів у різних регіонах України.

Такі простори можуть діяти самостійно або співпрацювати між собою через обмін досвідом, спільні освітні програми, туристичні маршрути, заходи з популяризації бджільництва та ініціативи зі збереження біорізноманіття.

Координація такої мережі може здійснюватися через громадські організації, професійні об'єднання пасічників, органи місцевого самоврядування та інші зацікавлені сторони.

9.6. Висновок

BeeVital є прикладом практичного поєднання екологічних, соціальних та економічних рішень на рівні громади. Модель демонструє, що бджільництво може бути не лише галуззю виробництва продукції, а й інструментом екологічної освіти, розвитку зеленого туризму, підтримки ментального здоров'я, зміцнення соціальної згуртованості та підвищення економічної стійкості громад.

Досвід Балтської міської територіальної громади підтверджує можливість успішного впровадження такої моделі в інших регіонах України з урахуванням місцевих особливостей та потреб населення.

ДОДАТОК 1

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ПРОСТОРУ BEEVITAL

Апітерапевтична зона

- Апіхатинка (1–3 одиниці);
- Бджолині сім'ї;
- Лежаки або спеціальні місця для відпочинку;
- Матраци та постільна білизна;
- Захисні сітки та елементи безпеки;
- Інформаційні стенди.

Навчально-просвітницький простір

- Модульний будинок або приміщення для заходів;
- Столи та стільці;
- Проектор або телевізійна панель;
- Фліпчарт;
- Комплект матеріалів для майстерок;
- Шафи для зберігання матеріалів.

Зона відпочинку

- Альтанки або навіси;
- Лавки;
- Гойдалки;
- Вуличні столи;
- Урни для роздільного збору відходів.

Інженерне забезпечення

- Освітлення території;
- Відеоспостереження;
- Wi-Fi доступ;
- Електропостачання;
- Джерело водопостачання.

Екологічна складова

- Саджанці медоносних дерев і кущів;

- Насіння медоносних рослин;
- Інформаційні таблички;
- Елементи благоустрою для підтримки біорізноманіття.

Безбар'єрність

- Пандуси;
- Поручні;
- Безпечні пішохідні маршрути;
- Інформаційні матеріали доступною мовою.

ДОДАТОК 2

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАР ЗАХОДІВ BEEVITAL НА РІК

Січень – лютий

- Різдвяні та зимові майстерки;
- Виготовлення воскових свічок;
- Освітні зустрічі про бджільництво;
- Заходи для ветеранів та ВПО.

Березень – квітень

- Висаджування медоносних рослин;
- Відкриття сезону BeeVital;
- Екологічні акції;
- Освітні програми для школярів.

Травень

- Заходи до Всесвітнього дня бджіл;
- Екскурсії та дні відкритих дверей;
- Майстерки для дітей та молоді.

Червень – серпень

- Апітуристичні екскурсії;
- Літні екологічні табори;
- Майстерки з виготовлення продукції бджільництва;
- Заходи з підтримки ментального здоров'я.

Вересень

- Освітні програми для навчальних закладів;
- День громади або фестиваль меду;
- Воркшопи із збереження біорізноманіття.

Жовтень

- Осінні майстерки;
- Посадка медоносних рослин;
- Заходи для людей поважного віку.

Листопад – грудень

- Підбиття підсумків року;
- Оцінка результатів діяльності;
- Планування роботи на наступний рік;
- Благодійні та святкові заходи.

ДОДАТОК 3
ПРИКЛАД АНКЕТИ ДЛЯ ВІДВІДУВАЧІВ BEEVITAL

1. До якої категорії належите?

- Молодь
- Жінка
- Чоловік
- Людина поважного віку
- ВПО
- Ветеран/ветеранка
- Людина з інвалідністю
- Інше

2. Який захід Ви відвідали?

3. Як Ви оцінюєте захід?

- Відмінно
- Добре
- Задовільно
- Потребує покращення

4. Що Вам сподобалося найбільше?

5. Чи дізналися Ви нову інформацію про бджіл, запилювачів або біорізноманіття?

- Так
- Частково
- Ні

6. Чи рекомендували б Ви відвідати BeeVital іншим людям?

- Так
- Ні

7. Ваші пропозиції щодо покращення діяльності BeeVital.

ДОДАТОК 4

БАЗОВІ ІНДИКАТОРИ МОНІТОРИНГУ

Соціальні:

- Кількість відвідувачів;
- Кількість учасників заходів;
- Частка жінок серед учасників;
- Кількість ветеранів;
- Кількість ВПО;
- Кількість людей з інвалідністю;
- Кількість дітей та молоді.

Освітні:

- Кількість екскурсій;
- Кількість майстерок;
- Кількість освітніх заходів;
- Кількість залучених навчальних закладів.

Екологічні:

- Кількість висаджених рослин;
- Площа створених або відновлених ділянок;
- Кількість заходів із підтримки біорізноманіття.

Економічні:

- Кількість туристичних відвідувань;
- Обсяг реалізованої продукції;
- Кількість партнерів;
- Кількість створених або підтриманих робочих місць.

ДОДАТОК 5

КОРОТКИЙ ОПИС КЕЙСУ ВEEVITAL (БАЛТА, ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ)

Проект «BeeVital: інноваційне бджільництво та зелений туризм для економічної стійкості жінок, ВПО, ветеранів та громад, що відновлюються» реалізовано ГО «Фундація жінок пасічниць» у партнерстві з Балтською міською територіальною громадою та ФОП Ольгою Ткач (ТМ «Файний Мед»).

У межах проєкту на території парку «Сімейний» у місті Балта створено інклюзивний простір для екологічної освіти, апітерапії, оздоровлення, розвитку зеленого туризму та підтримки місцевого підприємництва.

Інфраструктура простору включає апіхатинки для відпочинку, навчально-просвітницький простір, рекреаційні зони та елементи безбар'єрності.

Учасниками заходів стали мешканці громади, ветерани, внутрішньо переміщені особи, люди з інвалідністю, діти та молодь. У просторі проводяться екологічні заходи, майстерки, освітні програми та активності, спрямовані на підтримку біорізноманіття.

Практичний досвід реалізації BeeVital підтвердив ефективність партнерства громадського сектору, місцевого самоврядування та бізнесу як інструменту розвитку громад, соціальної згуртованості та популяризації бджільництва як складової сталого розвитку.

ІНСТРУКЦІЯ З РЕПЛІКАЦІЇ МОДЕЛІ BEEVITAL

Інноваційне бджільництво, апітуризм та екологічна освіта для економічної стійкості громад

BeeVital

Методичний посібник для органів місцевого самоврядування, громадських організацій, пасічників, підприємців та інших зацікавлених сторін

Балта – Україна

Автори:

ГО «Фундація жінок пасічниць»

Партнери моделі:

Балтська міська територіальна громада

ФОП Ольга Ткач (ТМ «Файний Мед»)

Відповідальний за публікацію:

Артем Антонів, президент, співзасновник IRI USH

Загальна кількість сторінок: 43.

Схвалено рішенням Вченої ради Приватної наукової установи «Юкрейніен Саєнс Хаб», протокол № 5 від 29 травня 2026 року